

PAVEL KOVÁŘ

PŘÍBĚHY, NA KTERÉ SE NEZAPOMÍNÁ

DVACET ŽIVOTŮ,
KTERÉ STÁLY ZA TO

xyz

Příběhy, na které se nezapomíná

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

xyz

Pavel Kovář

Příběhy, na které se nezapomíná – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

PAVEL KOVÁŘ

PŘÍBĚHY,
NA KTERÉ SE
NEZAPOMÍNÁ

DVACET ŽIVOTŮ,
KTERÉ STÁLY ZA TO

xyz

*Poněvadž nám není dopřáno dlouho žít,
zanechejme něco po sobě jako svědectví, že jsme žili.*
Gaius Plinius Secundus, římský válečník a filozof

Jen malí lidé se perou o prestiž, velcí ji mají.
Karel Čapek

Návod k použití aneb Předmluva

Záruční list nehledejte, neexistuje. Zárukou mohou být jména, pokud mladším čtenářům něco řeknou. Jména, která psala příběhy převážně ve 20. století (v jednom případě ale dokonce ve třech staletích...). Příběhy lidí, kteří se většinou mohli osobně potkávat a znát, přičemž u mnohých tomu tak skutečně bylo. Odhalíte, u kterých možná a u kterých jistě? Napíšete si jen tak v duchu, sami pro sebe, svůj vlastní doslov?

* * *

Jako kluk pil kozí mléko od chalupníků z Vršovic (tehdy ještě obce za Prahou), učaroval mu fotbal, byl prvním brankářem Československa (dlouho před Pláničkou) a dožil se ve zdraví a svěžesti stovky.

Rebelka, která vyhrála i olympiádu, měla ženský šarm a spoustu talentů (i na průšvihy). Sršela nápady a zemřela plná energie, když si objednala dvojku bílého, aniž se stačila chopit číše.

Fotbalový idol, kapitán neporazitelné Sparty, o kterém se v Praze před 100 lety hrála opereta (a zpívaly kuplety), ale dneska jeho jméno říká něco snad jen fajnšmekrům z Letné.

Narodil se bez rukou, patřil k prvním chovancům Jedličkova ústavu, nohama psal na stroji (je autorem několika knih), jedl přiborem, řídil auto; znalo ho prvorepublikové Československo.

Po emigraci v roce 1948 putoval přes Austrálii do Ameriky, kde si vzpomněl na své tenisové mládí a v New Yorku zakládal tenisové kluby. Jejich členy byli McEnroe či Connors, ale i herci Streisandová, Hofman a Redford.

Atletka z Prahy a atlet z USA se na olympiádě v Austrálii do sebe zamilovali. Na jejich svatbu, kterou jim jen nerad povolil prezident Zápotocký, se na Staroměstském náměstí přišlo podívat třicet tisíc lidí (byla to poklidná demonstrace proti režimu).

Krasobruslařka, idol děvčátek z Československa v šedesátých letech. Její souboje s nafoukanou „enderačkou“ Seyfertovou na černobílých obrazovkách byly napínavější než detektivky.

Rodiče ji vychovávali jako děvče, v jednadvaceti byla světovou rekordmankou a nejslavnější atletkou ČSR. Pak se víc cítila mužem, šla na operaci... Kariéru končil jako ragbista Říčan.

Takových bezejmenných sedláků byly tisíce. Režim je po roce 1948 nazýval ruským slovem „kulak“. Bral jim majetky a jejich dětem nedovolil studovat. V době, kdy platilo heslo „Sovětský svaz náš vzor“, se to nazývalo kolektivizace vesnice.

Hokejista z Vysočiny měl stejně slavného bratra a na ledě se nikdy nebál. Byl jedním z aktérů „hokejových bouří“ roku 1969, které okupanti z velké východní země využili k zahájení politické normalizace u nás.

Štamgastka z pivnice U Zlatého tygra, chodící encyklopedie fotbalu a divadla. K jejímu stolu chodili pro rozumy a rozřešení sázek fotbaloví fandové i divadelníci. Od dětství spartánka, tykala si se slávistou Pláničkou a spartánem Sieglem.

Psychiatr, kterého byly plné noviny, rádio i televize, stál u zrodu linky důvěry a manželských poraden, kronikář zlatých „šedesátek“: Nejvíc ho proslavil výrok, jež, jak přísahal, nikdy nevyšlovl.

Novinář píšící za komunistického režimu skoro půlstoletí do katolického deníku se stal legendou. Mnozí fanoušci mají jeho články o fotbale dosud ve svých archívech.

Dva bratři, dvojčata, neměli dělnický původ, proto nesměli studovat, zato jim bylo dovoleno psát. O sportu psali dobře i kriticky, byť do tiskovin Svazu mládeže. Občas u nadřizených narazili, ale čtenáři jejich texty četli rádi.

Moravan jako poleno. Jeho plavecký styl byl problematický, jak sám přiznával, i proto zdolal Lamanšský průliv jako první našinec až na druhý pokus. Legendární otužilec, jenž nerad prohrával.

Tolik milovala chirurgii, že kývla ředitelství nemocnice na slib celibátu. Když ten kvůli tenisu porušila, desítky pacientů s popáleninami zachránila před „lidskou“ i „sociální“ smrtí. První a dosud jediná Rytíř(ka) lékařského stavu u nás.

Spolupracoval se západoněmeckou tajnou službou. Jako hydrolog se v sedmdesátých letech pohyboval v lesích u sovětských jednotek. Šifrovaně o nich psal v obyčejných dopisech. Poté, co ho Státní bezpečnost pracně odhalila, byl odsouzen k výkonu trestu ve věznicí ve Valdicích.

Měla povahu, že by se rozdala, znalosti samouka, zázračné ruce a bez urážky kohokoliv – slovník dlaždičův. „Pouhopouhá“ zdravotní sestra z Tyršova domu na pražském Újezdě. Mnoha generacemi uznávaná a dodnes velebená jako anděl úlevy.

Vůdce světové velmoci vojensky přepadl jistou zemi, zajal její představitele a jednoho z nich chtěl učinit svou novou prodlouženou rukou. Dotyčný ale při testu v Kremlu neobstál a v politice skončil. Jako památka mu zůstal dárek – pánský klobouk made in GDR...

ŽIVOT VE TŘECH STALETÍCH

▷ Jaroslav Cháňa

Narodil se v prosinci roku 1899, na samém konci 19. století. Sté narozeniny slavil v roce 1999, kdy končilo 20. století. A zemřel v září 2000, tři čtvrtě roku po začátku století jednadvacátého... Jaroslav Cháňa, fotbalový brankář pražské Slavie a československého národního mužstva, jenž své místo v brance dobrovolně přenechal legendárnímu Františku Pláničkovi. Proč to udělal? Bylo to prosté. Fotbal miloval, ale automobilové motory a podnikání měl přece jen o něco raději. Žít ve třech staletích a být tak úspěšný – to se poštěstí jen málokomu.

Jak málem umřel dědek Madden

Podzim 1920...

„Motocykl značky Indian mi obstaral můj děda. Byl chudý chalupník, a proto odjel z Čech do Ameriky. Tam si pořídil malou farmu a zbohatl. Chtěl mě potěšit, a tak mi poslal peníze, ať si koupím motorku. Studoval jsem České vysoké učení technické a byl fanoušek mašin, koupil jsem si proto Indiana a tři dny si ho zkoušel. Pak jsem se s ním jel pochlubit na hřiště Slavie na Letnou. Rudý lak, chromované píšťaly, plynová páka, moderní válce do věčka,

Legendární Johnny Madden

jedenáct set kubíků, přívěsný vozík, celuloidový kryt. Kočárek k pohledání, který měl i kufřík, vzadu sedadlo. Vážil sto osmdesát kilo. Učinněná nádhera!

Přijedu k hřišti a tam nastal panečku frmol. Spoluhráči a další chlapi ten zázrak okukují a obdivují, až ke mně přijde skotský trenér Slavie Johnny Madden, kterému jsme říkali dědek, a říká: ‚Jú, Chaňa, jú hev moutrsajkl?‘ Odpověděl jsem, že jo, že je to moje motorka. Neu-

měl česky, i když v Praze žil asi patnáct let a oženil se tu. Koukal na motorku, přemýšlel a pak spustil svou anglicko-českou hatmatilkou, které jsme všichni rozuměli, že někde u Slaného zná sadaře a potřebuje, abych mu od něj přivezl na zimu do Prahy pytle jablek. ‚Jes, nou problém. Pojedeme třeba zítra!‘ řekl jsem.

Řízení mě bavilo, uměl jsem jezdit s motorkou, a tak jsem se nebál, že by se něco mohlo stát. Druhý den odpoledne po tréninku jsme vyrazili. Před Slaným byly zatáčky klopený dolů, ne jako dneska. Když jsme jeli tam, bylo to do kopce a já měl motorku uvnitř zatáčky, tak to šlo. Ale když jsme se vraceli zpátky s nákladem, tak jsme se v jedné zatáčce převrátili. Dědek skončil v jednom příkopu, jeho syn se válel za silnicí ve druhé škarpě, a kde jsem skončil já, to už ani nevím. Naštěstí se nám nic nestalo, jen jsme si trochu natloukli. Madden se oprašoval a já mu s tím pomáhal. Byl v šoku, vztekal se, plival a nemluvil. Snad je to dobrý znamení, myslím si. Když jsme posbírali jabka, trochu se uklidnil. Tehdy nebyl

na silnicích velký provoz, aby mohl stopovat a jet do Prahy s někým jiným. Na vlakové nádraží ve Slaném to bylo daleko. Tak si zase vlezl do lodičky a našťavaně mi poručil: „Jú pomalá!“ Vyrazili jsme a já jel opravdu pomalu, ale náhle, asi po pěti kilometrech, si dědek vzpomněl, že nemá čibuk.

„Jú, Chaňa, votočit!“ Jelo se zpátky. Čibuk jsme hledali asi půl hodiny, už byla skoro tma, a když jsem ho našel v trávě, měl jsem radost jako po nálezu tisícovky.

Dědkův pověstnej čibuk. Běžně ho míval v hubě celý den, možná i ve spaní. Smrděl s ním, močka z něj tekla. Hodně tu dýmku kouřil, když na nás koukal při zápase. To nebyl u hřiště, ale stál na stole v kabině, díval se z okýnka s čibukem v hubě. Když jsme hráli špatně a prohráli, po zápase po nás jen přešel pohledem a řekl: „For hovno mančaft!“ Tím bylo vše vyřízeno. A my se v duchu chechtali: „Hergot, ten dědek je ale sprostej!“

Čibuk byl na světě, sláva!

„Jú pomalá!“ zabručel dědek znovu a já jel do Prahy skoro krokem. Bydlel na Letný, pytle s jabkama jsem mu vynesl do třetího patra a ještě mu za to poděkoval, protože mi cestou došlo, že jsem ho mohl zabít, což bych ve Slavii asi taky nepřežil. Tím ale celá příhoda neskončila. Druhý den přijdu na trénink a hned se na mě vrhli výboři. „Tys vyklopil dědka?! Víš, co se mohl stát?!“ křičeli. Nestačil jsem se divit, ale pak mi spoluhráči líčili, jak to dědek všude vyprávěl.

„Chaňa is horcky blazen, finiš husa, finiš baba, vše přejel!“ vymýšlel si Madden a všichni mu věřili. Byl fotbalová modla Prahy. Než aféra utichla, trvalo to čtrnáct dní.“

Kdo byl dědek Madden?

Skotský fotbalový útočník John William Madden (ročník 1865) hrál do sedmatřiceti let za Celtic Glasgow. Jako čtyřicetiletý přijel

v roce 1905 do Prahy, stal se trenérem Slavie a byl jím čtvrt století. První zahraniční a první skutečný trenér u nás. Pod nosem knírek, štíhlá postava, když se k němu zakutálel míč, bylo vidět, že to s ním uměl, a protože v ústech držel neustále čibuk, byt většinou vyhaslý, začalo se mu říkat dědek. Do hry Slavie zavedl skotský systém krátkých přihrávek, tukes, jenž se brzy vžil v celém českém fotbale. Zrušil zvyklost trénovat jen s míčem. Dvakrát týdně byl míč zakázán a trénovalo se jen se švihadlem anebo na atletické dráze. Přestože se v Praze oženil a jeho choť pocházela ze Žižkova, česky se nenaučil. Jeho mluvu tvořily výrazy anglické, trochu německé a zkomolená čeština. Proslul vodoléčbou skotskými stříky, kdy kromě fotbalistů patřily k jeho klientele baletky pražských divadel. Bydlel na Letné a roku 1948 zemřel v nemocnici Na Františku, bylo mu třiaosmdesát.

Dostal facku a přestal kouřit

„Ve Slavii jsem byl od roku 1918, hned jak skončila první světová válka. Ale předtím jsem dlouho kopal za AFK Vršovice. Tady jsem se za Rakouska-Uherska narodil. Vršovice byla samostatná obec za Prahou. Na březích Botiče stály chaloupky a dvorky, kam mě z domova posílali s bandaskou pro kozí mlíko, abych byl zdravej, a to jsem byl. ‚V kozím mlíku je celá medicína,‘ říkávala babička. Ve Vršovicích bylo kluků plno, sami jsme se fotbal naučili. Nikdo nás netrénoval, všechno jsme okoukali. S klukama z reálky jsme šli na AFK, jestli by nás vzali, ale oni říkali, ať jim dáme pokoj. Neměli o nás zájem. Nakonec nám půjčili jen trenýrky, ale boty a košile jsme měli vlastní. Ale alespoň nám vyjednávali zápasy. ‚Já ti furt boty kupovat nemůžu, jdi hrát někam, kde ti boty půjčí,‘ říkal mi táta, a tak jsem šel na Letnou, na Slavii. Tam hráče přijímal na trénink kapitán Fichta, který mě přijal jako brankáře do studentské jedenáctky Slavie. Odtud jsem přešel do rezervy a z ní nás tahali

do prvního mužstva. Jednou jsme dohráli zápas za rezervu na hřišti Meteoru v Libni a po zápase přiběhl do kabiny pan Pokorný z našeho výboru, ať se rychle obléknu, protože za chvíli musím hrát mistrovský zápas za A-mužstvo proti Spartě. Brankář Turek prý dostal chřipku. Já byl rozehranej, mně to dělalo plezír. Bylo mi fajn, jak jsem nastupoval, slyším šum v obecenstvu a hlasy: ‚Kdo je ten mladej v brance?!‘ Ale před lidmi jsem se dobře uvedl. Vyhráli jsme 2:1 a ve *Sportovním Věstníku* napsali, že Cháňa podal krásný výkon a ukázal vynikající sloh...

Horší to bylo s dědkem Maddenem druhý den na tréninku. Dělal jsem ze sebe velkého pána a mužského, takže než jsme šli na hřiště, zapálil jsem si v kabině cigaretu. ‚Nou jeden koužit!‘ řekl mi přísně. Tak jsem to típnul, ale druhý den jsem na jeho slova zapomněl a přišel do kabiny se zapálenou cigaretou. Dědek neřekl

Opory Slavie počátku dvacátých let (zleva): Vaník, Seifert, brankář Cháňa, A. Burgr a Čapek

nic, šel ke mně a najednou mi ubalil facku, až mi cigareta z huby vypadla. Takhle s námi jednal. Ale pak jsem mu v duchu děkoval. Od té doby nekouřím. Dědek Madden mě to odnaučil. ‚Chceš, hergot, kopat za Slavii, jú nesmíš koužit!‘

Za bránou jsem měl vždycky hejno kluků, mých fandů. ‚Cháňo drž!‘ volali a povzbuzovali mě. Jednou jsme hráli s Viktorou Žižkov a já skočil po míči robinsonádou. Chytil jsem ho, vstal a vykopl daleko do hřiště, ale najednou vidím, jak mi kalhoty padají ke kolenům a úplně dolů na zem... My měli trenýrky na tkaničku, ne jako dnes, kdy kluci mají dresy jako panáci ve výkladní skříni. Tkanička se přetrhla, a pod trenýrkama nic. Honem jsem trenky vytáhl a rukou je přidržel. Viktoriáni si toho pochopitelně všimli, takže přes deset minut kopali na mou bránu schválně vysoký míče a já je musel chytat. Věděl jsem, že hlavně musím chytit míč, nepustit gól a přidršet trenky. To bylo pro obecenstvo gaudium! Ženský se rděly, chlapi se smáli. Dědek Madden mezitím sháněl trenýrky. V novinách se pak o tom psalo, karikatury se objevily. Tenkrát na fotbal chodili lidi, vždycky byla návštěvnost nejmíň patnáct až dvacet tisíc, proti Viktorce Žižkov pětadvacet. A když se hrálo proti Spartě třicet tisíc a někdy i víc. Hřiště bylo oplocené jen jednoduchým zábradlím, a skoro hned ve hřišti byly lóže k sezení. Nějaké házení lahví nebo bůhvíčeho, to se neznalo. Lidi jen křičeli a fandili, každá strana měla své fandý. Já jezdil na zápasy tramvají, od nás z Vršovic jedničkou, která jela přes Václavák, Příkopy, Staroměstský náměstí a přes Vltavu až pod Letnou. Tam tramvaj lidi vysypala. Nahoru se chodilo po schodech nebo pěšinama. Dole pod kopcem stál flašinetář a zpíval: ‚Dneska hraje Slavie, tam jim to zas nabije, Sparta to nic není, prosrála to vloni...‘ Slávisti mu házeli do klobouku šesták a spartáni šutry. Později tam začali stavět pohyblivý chodník, po kterém se lidi nahoru svezli, ale to už jsem ve Slavii nehrál.“

Byl to krásný život

„Dědek Madden zavedl výborný tréninky, při nich měl pořád oči na hodinkách. Když přišlo, rozdal nám v kabině švihadla a skákalo se. Devět minut stálým tempem a desátou minutu musel přijít finiš. Jednou vedle v místnosti někoho masíroval, tak jsme fixovali a místo skákání jsme jen mlátili v tom tempu švihadlem o zem. Ale on nás odhalil.

„Jú gauners,“ řekl a pak nám dal do těla, běhali jsme v dešti sprinty, sto metrů i čtyřstovky. Jako atleti. O fotbalistech si myslel svoje, a proto nám občas promlouval do duše. „Česky plejer myslí

1999: Stoletému Jaroslavu Cháňovi blahopřejí Otakar Dolejš, Josef Masopust a ředitel Slavie Vladimír Leška.

moc umí. No dobza. Ale česky plejers nou dobza. Malo trenynk, end samy holka end hospoda. Šecko for sranda. Já myslí, že česky plejers velky roštaks!' takhle on často mluvil.

Byl to krásný život. Když jsem šel mezi diváky do kabiny, poznal jsem, že mám své příznivce i fanynky. Někteří pánové mě ale neměli rádi a volali: ‚Chániče ostříhat! Chániče ostříhat!‘ Já měl tenkrát vlasy dlouhý a kudrnatý, krásný. My byli hezký chlapci a taky co jsme chtěli, to jsme měli. Tenkrát nebyl AIDS, dneska by se jeden bál.

Jo, byl to krásný život. Já ale věděl, že fotbal nebude moje budoucnost, protože jsem studoval strojní inženýrství. V roce 1921 sehrálo Československo dva mezistátní zápasy a já chytal proti Jugoslávii, kterou jsme porazili 6:1, a pak proti Švédsku – 2:2. Švédové hráli dobře, vedli 2:1, blížil se konec, my měli nápor, jejich gólman zachytil prudkou Vaníkovu střelu na brankové čáře, ale diváci na stadionu Sparty začali křičet, že to byl gól. Rozhodčí nezapískal a běžel se podívat blíž. Švéd nechal míč ležet na lajně, zvedl ruce, jako že gól nebyl. V tu chvíli k nim přiběhl i náš útočník Janda-Očko a ťukl balon do sítě! A protože sudí předtím hru nepřerušil, gól musel uznat! Švédové se zlobili, že to není fér, ale jejich protesty byly marné. Inu, česká vyčúranost.

Za Slavii jsem odehrál asi 200 utkání, včetně několika derby se Spartou. Hráli jsme po celé Evropě a nezapomenutelný byl zájezd do Turecka ve triadvacátém roce, tam jsme porazili nejlepší kluby Cařihradu, dvakrát 8:0 a nakonec 10:1. Kluci turecký mi nemohli dát gól, a proto mě, jak jsem se dozvěděl, nazývali šejtanem. V jejich řeči ‚čertem.“

Podnikatel náčelníkem

„Roku 1924 jsem výborům ve Slavii oznámil, že v klubu končím, a protože jsem neměl žádnou smlouvu, nikdo mi v odchodu nemohl bránit. Po mně chytal Plánička. Byl neznámý a málomluvný,

přišel ze Sparty. Tam ho nechtěli a říkali, že je malý pívo. Ve Slavii byl ještě Štaplík. Franta Plánička se s ním střídal, ale spíš mu ze začátku dělal náhradníka. Když pak víc chytal, noviny psaly: ‚Nedosahuje Cháňových kvalit a jeho mrštnosti, ale je klidnější.‘ Byla to pravda. Franta hrál pozičně, všechno správně vyčíhnu. Já měl v sobě asi moc temperamentu, a proto jsem na lajně v bráně nevydržel dlouho v klidu.

Po odchodu z fotbalu jsem si ve Španělské ulici na Vinohradech, mezi Riegrovými sady a Wilsonovým nádražím, založil autoopravnu. Motocykl Indian jsem prodal a koupil auto, takovýho malého Steyera. Úplně jsem zapomněl na fotbal a přestal na něj chodit. To-lik bylo práce a starostí s dílnou. Musel jsem dělat v sobotu i neděli. Byl jsem fanda do motorů a svůj podnik postupně zveleboval. Začínal jsem s pěti dělníky, ale postupem času jich bylo dvacet.

Jaroslav Cháňa, mrštný elegán v brance Slavie

Po pěti letech se ozvali výboři Slavie s prosbou, jestli bych jim nepomohl, a tak jsem se vrátil jako náčelník klubu. Do mužstva jsem koupil z Rapidu Vinohrady technika Vlastu Kopeckýho a pak přišel z Vídně Pepi Bican, tehdy nejlepší fotbalista Evropy, a vyhráli jsme Středoevropský pohár. Nebýt druhé světové války, udělala by Slavia díru do světa!

Po osvobození v pětačtyřicátém roce jsem sehnal pozemky na periferii v Hloubětíně a plánoval tam výstavbu nových dílen. Jenomže v únoru 1948 přišli k moci soudruzi, nejdříve mi podnik vzali a nakonec mě vykopli *úplně*.

Do pětadesáti jsem se živil jako technolog v autoservisu a až do osmdesáti mě zaměstnala pojišťovna coby likvidátor škod. Autákům jsem rozuměl, nikdo mě nemohl oblafnout, a protože mě nechtěli pustit, musel jsem dát výpověď...“

Sportovní košile, džínsy, Šumava

V prosinci 1994 slavil pětadevadesátiny, bydlel v Holešovicích u Strossmayerova náměstí, návštěvy vítal ve sportovní košili a v džínsách. Když si s nimi přituknul sklenkou červeného, rád mluvil o politice. O tom, co se děje v bývalé Jugoslávii, o jiskření mezi Zemanem a Klausem, aféře BIS. Na fotbal pohlížel kriticky. „Hraje se moc rychle a silově, hlavně tělem. Za nás, když někoho porazili v souboji, bylo to jednou dvakrát za zápas, dneska dvacetkrát! Pořád se někdo válí na trávníku a skoro umírá, ale za minutu je na nohou a běhá jako zajíc... Málo se střílí. Kdybych se podruhé narodil, už bych do brány nešel. Za celé utkání letí na brankáře jedna nebo dvě střely, je to nuda!“

Při návštěvě o půl roku později neměl dobrou náladu a ani trochu nesršel vtípem: „Celý život jsem slávista, víc než pětasedmdesát let, a teď mě výboři pěkně naštvají, když mě nepozvali na oslavy stého výročí založení Slavie!“ Při loučení v předsíni paní

Cháňová stačila vysvětlit špatnou manželovu náladu. „Dopoledne se vrátil od zubaře, poprvé v životě mu trhali zub, tak ho omluvte,“ zašeptala při zavírání dveří.

Když se blížily devětadevadesáté narozeniny, žil v pošumavské krajině u Klatov, na samotě v rodinném sídle uprostřed lesů a proslulých mýtin. Tehdy se u něho k návštěvám ohlašovaly rozličné redakce. Měly zájem o jeho snímky, rozhovory pro noviny i televizi. „Devadesát devět není žádné jubileum, ale přijedte za rok na stovku!“ odmítal fotografie a redaktory, ale vždy je přijal a rád si popovídal. „V restituci jsem získal nějaké peníze, a tak jsem za ně nechal postavit usedlost, abych tu dětem a vnukům nechal něco po sobě na památku. A proč zrovna na Šumavě? Protože jsem si tuhle nádhernou končinu zamiloval už před válkou. Od té doby jsem tu chytal pstruhy, střílel koroptve a srnčí. Jenomže když mi bylo osmdesát, vzali mi papíry na flinty, a tak jsem přestal střílet. Potom mi kvůli věku sebrali i řidičák, takže auto začala řídit žena, a musím ji pochválit – už se to naučila!“

Ženy jsou kořením života

Při návštěvě v předvečer stých narozenin promluvil exaktně jako inženýr: „Nikdy jsem ty roky nebo měsíce nepočítal a ani na ně nemyslel. Ale teď právě ano... Svých prvních dvanáct dní života jsem prožil v prosinci 1899, tedy v 19. století. Potom následovalo 20. století, zatím tedy necelé, protože do jeho konce mi od narozenin zbude opět dvanáct dní, a pak už, jestli se dožiju silvestra, a to bych snad měl, skočím do dalšího století – jedenadvacátého!“

Jak se to mohlo stát? Je na to nějaký recept? Už slyším ty otázky. Ale pozor, pánové, nejde o žádný zázrak. Je nutné sportovat, nekouřit, jíst střídavě, nepít, občas trochu vínka, to ano, poctivě pracovat a nezapomínat na ženy – ty jsou kořením života! Pokud

jde o stravu, teď jím opravdu střídmě, hlavně zeleninu a ovoce, na Šumavě máme čistý vzduch, denně jdu na procházku sice o holi, protože občas mě zlobí achilovka. Beru jen prášky na tlak a pořád se něčím bavím. Fotbal, který se čím dál víc podobá hokeji, sleduju v televizi. Kdo něco umí s míčem, toho nemilosrdně hlídají, hraje se ovšem uprostřed hřiště, nikoliv před brankami jako dříve. Je to škoda, ale některé zápasy se mi líbí.“

Oslava byla plánována pouze pro úzký rodinný kruh.

„Po přípitku červeným vínem si dám možná jedno pivko,“ halasíl, když jsme se s ním po blahopřání loučili.

„Vařím denně a můžu potvrdit, že v jídle je manžel střídmy. Ale hned musím dodat, že nedávno s velkou chutí poobědval pečenou kachnu se zelím,“ dodala paní Cháňová.

JAROSLAV CHÁŇA

(19. 12. 1899, Praha – † 26. 9. 2000, Praha)*

Brankář, jenž v plné duševní i fyzické svěžesti oslavil 100. narozeniny, začínal na plátcích rodných Vršovic, kde chytal za dorost místního AFK (dnes Bohemians, 1905). Poté přestoupil do Slavie (1917–1924). Branku týmu ČSR hájil ve dvou zápasech: při výhře nad Jugoslávií 6:1 a proti Švédsku 2:2; oba zápasy se hrály koncem roku 1921 v Praze. Vystudoval strojní inženýrství na ČVUT, po promoci si založil autodílnu a v 25 letech ukončil fotbalovou kariéru. Ve Slavii později působil jako funkcionář; v roce 1938 se výrazně zasloužil o přidělení československého občanství Josefu Bicanovi. V roce 1999 převzal Cenu Václava Jíry za zásluhy o rozvoj československého fotbalu. Politické dění a svůj milovaný sport sledoval do posledních dnů svého života.

JSI HEREČKA, PROTO NESMÍŠ NA OLYMPIÁDU

▷ Eva Bosáková

Roky nosila ten nápad, nebo spíš sen v hlavě – založím Dům ženské krásy. Za socialismu bylo podnikání komplikované, ne-li nemožné. Po listopadu 1989 to však neplatilo. Elánu měla jako vždy dost a představu jasnou: v přestavěném objektu na pražských Malvazinkách budou ženy cvičit, navštěvovat kadeřnictví a využívat služeb odborně vedených masážních i kosmetických salonů. Ve spolupráci s odborníky připravovala stavební projekty, žádosti a smlouvy. V podnikatelské euforii šly věci rychle dopředu.

„V životě jsem víckrát vyhrála, než prohrála. I když párkrát jsem taky dostala přes čumák a byla to síla. Párkrát jsem ale měla i parádní kliku. Tohle však vyjde! Neexistuje nic, co by mě mohlo zastavit!“ přemýšlela začátkem roku 1991.

Polibek od rozhodčího

Eva Bosáková pocházela ze sokolské rodiny – narodila se 18. prosince 1931 v Mladé Boleslavi – a její otec, gymnasta Alois Věchet, hájil barvy Československa na olympijských hrách v roce 1936

v Berlíně. Po něm zdědila pohybový talent. Jako čtyřletá bruslila, ve škole vynikala v atletice, cvičila na náradí, hrála volejbal i házenou. Na co sáhla, v tom vynikala. Platilo to i o pianu. Hrála dobře, náruživě a dlouho, až si na ni partaje v činžáku stěžovaly. Nebyt toho, stala by se klavíristkou? Možná, ale záhy vsadila na jinou kartu – na gymnastiku. Otec, trenér sokolských dorostenců, ji často bral na trénink kluků. „Když se s nimi budeš poměřovat, ohromně ti to pomůže při soutěžích gymnastek. Brzy si na mě vzpomeneš!“ pro-rokoval. Učil ji mosty, provazy, přemety – třeba padesát dopředu a hned padesát dozadu. Občas brblala, že už nemůže, a tak uslyšela tátův komentář: „Naše Eva je dřevo, asi měla radši hrát jen na to piano, alespoň by něco uměla pořádně!“

Věděl, že ji tím vyhecuje. Nespletl se. V patnácti začala cvičit na náradí, na podzim 1949 vyhrála dorostenecký přebor Československé obce sokolské a za půl roku poprvé reprezentovala Československo v mezistátním utkání s Rumunskem. Potom v utkání s Francií zacvičila tak skvěle, že jí jeden z francouzských rozhodčích udělil známku deset. Desítkou však jeho nadšení neskončilo: vstal od stolku rozhodčích a běžel pŕvabnou gymnastku políbit! Svŕj obdiv přehnal, poté byl ze sboru arbitŕů vyloučen...

Dvacetiletá Eva se stala průkopnicí nového pojetí gymnastiky. Imponovala talentem i bojovností. Proto se ocitla v nominaci na olympijské hry 1952. V Helsinkách pomohla v osmiboji družstev k bronzové medaili. V soutěži jednotlivkyň byla z našich gymnastek nejúspěšnější – třináctá.

Trest a milost

Tahle třináctka jí ale nepřinesla štěstí. Brzy po návratu ji čekal vyha-zov z internátní Ústřední školy Československé obce sokolské a zá-roveň půlroční vyřazení z reprezentace. Důvod? Udání dvou spolu-žáček. A skutková podstata: na ubytovně v Tyršově domě přespal

její milý a později manžel, lékař Vladislav Bosák, přezdíváný Hasan. Na hlavičkovém papíru s razítkem stálo: *Na základě výpovědi Tvých spolubydlících o Tvém chování odporujícím řádu našich škol a nedůstojném chování reprezentantky Tě žádáme, aby ses okamžitě vystěhovala z ložnice ústřední školy.*

Stála s kufrem na ulici a nevěděla, co dál, a tak dostala nápad, že bude „bydlet“ v tribuně strahovského stadionu, ve skladišti, kde byly elektrické rozvody. Správce o tom věděl, bylo to v suchu. Za spolunocležníky měla myši, kterým chutnaly její sušenky... Až později prozradila, jak to vlastně s tím vyhazovem bylo. Z Helsinek si přivezla drobnosti: čokoládu, něco peněz a taky látku na šaty. Když se ty věci začaly ztrácet, chtěla to vyšetřit, ale k tomu nedošlo. „Kamarádky“ z ložnice ji předešly a vyrukovaly s udáním. „Ano, Hasan mě tam navštívil v rozporu s řády, ale škola mě nevyšlechla, nedala mi ani důtku a rovnou mě vyhodila.“ Nestěžovala si, spíš nad tím mávla rukou. Mravokárci po půlroce uznali, že to s trestem přehnali, takže ji omilostnili a jmenovali mistryní sportu. Tehdy už byla provdaná za Hasana, reprezentanta v hodu diskem, a jmenovala se Bosáková. A hned následující rok začala vozit medaile. Z římského mistrovství světa v roce 1954 tři stříbrné a jednu bronzovou. Z olympiády v Melbourne 1956 stříbrnou z kladiny. Z evropského mistrovství v roce 1957 v Bukurešti bronzovou z prostných a kladiny.

„Skok do nevím kam“

Na mistrovství světa v roce 1958 v moskevském Paláci sportu prožila první vrchol kariéry, kterému však předcházela nepředstavitelný děs. V kuloárech gymnastického světa zazněla totiž „poplašná zpráva“, že všechny Rusky i Japonky zařadily do sestavy v prostných salto nazad. Právě tento cvik ji děsil, neboť ona se „skok do nevím kam“, jak jej nazvala, nedokázala naučit.

Při nácviku salta nazad s trenérem Lubošem Ogounem

„Zlomím si při něm vaz,“ lamentovala.

Celé reprezentační družstvo gymnastek už salto zvládlo, jen ona – nejlepší z družstva – to jako jediná nedokázala. Kdekdo se

ptal: Jak může mít z toho salta strach, když jako první gymnastka na světě skočila letku přes koně na dél?! Nikdo její obavy nechápal.

„Tenhle prvek musíš do sestavy zařadit, jinak nemáš na medaili nejmenší nárok!“ hučeli do ní manžel Hasan i trenér Luboš Ogoun. Navázali ji na lano, které ji mělo strachu zbavit. Na něm salto zvládla. Pak dali lano pryč a – nic! Strach se vrátil. Znovu to zkoušela, ale pokaždé ztuhla... Domlouvali jí po dobrém i po zlém, a když jim ruply nervy, dostala od každého facku... Do Moskvy letěla v nervy drásající nejistotě, a teprve až tam se překonala. Na poslední chvíli vyhrála sama nad sebou. Salto nazad skočila poprvé v životě až na mistrovství světa. A bez okolků, hned v úvodu sestavy, po přemetu stranou. Do odrazu dala všechno. Když bezpečně dopadla, chtěla se zastavit a rozesmát, ale to by byla chyba, body od rozhodčích by šly dolů. Smála se uvnitř, sestavu docvičila! A rozhodčí, jako by tušili, čeho se stali svědkem a jakého úžasného vítězství dosáhla, ji ocenili – spíš ale odměnili – známkou 9,9! Taková ještě nikdy nebyla v prostných udělena. Mistryni světa se stala právem.

Po závodě vyprávěla, co jí pomohlo. „Klid, Evo, přesvědčovala jsem samu sebe. Jsi v malé pražské tělocvičně a o nic nejde, vůbec o nic!“

V Moskvě získala dvě zlaté medaile – kromě prostných i na kladině. Přidala k nim dvě stříbra, v osmiboji jednotlivkyň i v soutěži družstev, pak ještě bronz na bradlech.

Olympijské zlato

Za dva roky se konaly olympijské hry 1960 v Římě. Před nimi trénovala intenzivně jako snad ještě nikdy. „Třikrát týdně dvoufázově a se zaměřením na kvalitu, a nikoliv jako dříve na kvantitu,“ tvrdila.

Často cvičila zraněná, s výrony či zlomeninami prstů. Tři měsíce před olympiádou spadla z kladiny a naštěpla si obratel. Na sekci

ITALCABLE

Prešano: 9. 8. 1960
A. 1. 2. 74
Mikulov na Moravě
D. 4. 13. 1960
Upravení případně

PER LA RISPOSTA
TELEFONATE AL N. 666

ELT EVA BOSAKOVA
ČESKOSLOVENSKÁ OLYMPIJSKA
VYPRAVA ROMA ITALIE

TELEFONATA AL N. 666
Italcable via Italo Radio
43

912

riservato agli estremi di ricevimento

SOUDRUZKO BOSAKOVA GRATULUJEME K TVEMU VYKONU K DOSAZENI
ZLATE MEDAILE TAK JAKO TY JSI SE PRIPRAVOVAL SE VSM USILIM
TAK PO TVEM VZORU CHTELI BYCHOM PRACOVAT NA NASEM PRACOVISTI
I NAS KOLEKTIV ABY DOSAHL CO NEJVETSICH USPECHU VE SVE PRACI
KOLEKTIV BRIGADY SOCIALISTICKE PRACE MIKULOV NA MORAVE VINARSKÉ
ZAVODY VEDOUCI BRIGADY S SOKOLOVA

no. 1027/1.1.1. 24

Il Governo Italiano e la Società Italcable non assumono alcuna responsabilità in conseguenza del servizio telegrafico
Le tariffe « VIA ITALCABLE » e « VIA ITALO RADIO » sono uguali a quelle delle vie meno costose

V olympijském Římě dostala stovky gratulací.

gymnastiky se chytali za hlavu, že nezvládne přípravu. Spletli se. Za tři týdny už trénovala. Jednou spadla z bradel a na pravou ruku dostala škrobák. Přemet jednoruč musela zkoušet na levačce. Za dva týdny jej uměla a zařadila do sestavy. „Holky žasly, jak prý jsem na to přišla. Spadni z bradel a hned to pochopíš!“ smála se.

Gymnastické soutěže v olympijském Římě se konaly pod širým nebem – v Caracallových lázních, kulisách antického areálu. Do finále cvičení na kladině postoupilo šest závodnic: tři ze Sovětského svazu, dvě z Československa a jedna z Japonska. Eva spojila v sestavě ladnost i odvahu. Obecenstvo v některých okamžicích zapomínalo dýchat. Dostala známku 9,80 a stala se olympijskou vítězkou. Na druhém a třetím místě skončily Rusky Latyninová a Muratovová. Věra Čáslavská byla šestá.

Mistryně světa nezpanikařila

Dva roky po olympiádě se konalo mistrovství světa v nově postavené Sportovní hale ČSTV v Praze a Bosákové opět patřilo zlato na kladině. Na bradlech skončila druhá a v prostných přišla o medaili nedopatřením.

Proč?

Nechala se doprovázet hudbou varhan místo tradičního píana, což byla originální novinka. Jenomže varhaník podlehl napjaté atmosféře v hledišti a vynechal jeden takt. Stát se to může... Ona však zachovala klid, věděla, že přestane-li cvičit, dostane od rozhodčích známku nula. Proto nezpanikařila, improvizovala a usmívala se. Zamaskovala malér, na němž nenesla vinu. Odměnou jí sice nebyla medaile, ale alespoň čtvrté místo.

Když zažila další vrchol kariéry, získala tělovýchovná i státní významání a ocitla se na výsluní. Její tvář zářila ze stránek novin a časopisů, byla hrdinkou doby, před sebou už viděla za dva roky olympijské hry v Tokiu v roce 1962 – a začala plánovat přípravu.

Film *O něčem jiném*

Plánovala, leč zanedlouho bylo všechno jinak... Vyvstaly totiž komplikace spojené s její chystanou rolí v hraném filmovém dokumentu začínající režisérky Věry Chytilové. Jmenoval se *O něčem jiném* a srovnával příběh ženy ze světa všednodennosti, obvyklého zaměstnání i péče o rodinu s příběhem ženy mimořádně vytížené a slavné, jejíž život postrádá všednodennost. Tou měla být právě ona.

Ambiciózní režisérka natáčela pro film některé záběry už jaksi předem při pražském šampionátu. Eva měla dva důvody nebyt z role nadšená: zaprvé se chtěla připravovat na Tokio, zadruhé zjistila, že se filmaři a sekce gymnastiky domluvili za jejími zády.

„Vedení gymnastiky dalo bez mého vědomí souhlas s natáčením, postavilo mě před hotovou věc a argumentovalo: ‚Film bude

vhodným zakončením tvé kariéry!' Nikoho nezajímalo, že se těším na olympijské hry a končit nechci!" svěřovala se přátelům.

Nechtěla točit, chtěla trénovat, psala dopisy vedení ÚV ČSTV. Když nepochodila, zaznělo z nejvyšších míst socialistické tělovýchovy: „Nebudeš-li točit, potrestáme tě za přestupek ve Francii,“ sdělili jí soudruzi „důvěrně“, a doporučili, ať sepíše žádost o uvolnění z reprezentace na příští období...

Eva a Věra, kamarádky i soupeřky

Přestupek ve Francii? Banalita. Ustrašený vedoucí výpravy napsal po návratu do zprávy, že „gymnastky přetáhly večerku a opustily výpravu“. Aby bylo jasno, žádná gymnastka neopustila výpravu v tom smyslu, že by emigrovala. Ano, šlo o přestupek neslučitelný s pojetím dotyčného, jak se mají chovat naše sportovkyně v kapitalistické cizině. Několik děvčat posedělo po večerce ve vinárně. No bože! Trapná zpráva byla ovšem patřičně využita k vydírání.

Znechucená Eva dospěla k závěru, že nemá na vybranou, tudíž žádost o uvolnění z reprezentace napsala a film natočila. Hotové dílo se promítalo v Československu, Polsku, Finsku, Západním Německu a také na filmových festivalech. Film měla z krku, bylo jaro 1963, do olympiády zbýval víc než rok, a tak už chtěla konečně trénovat.

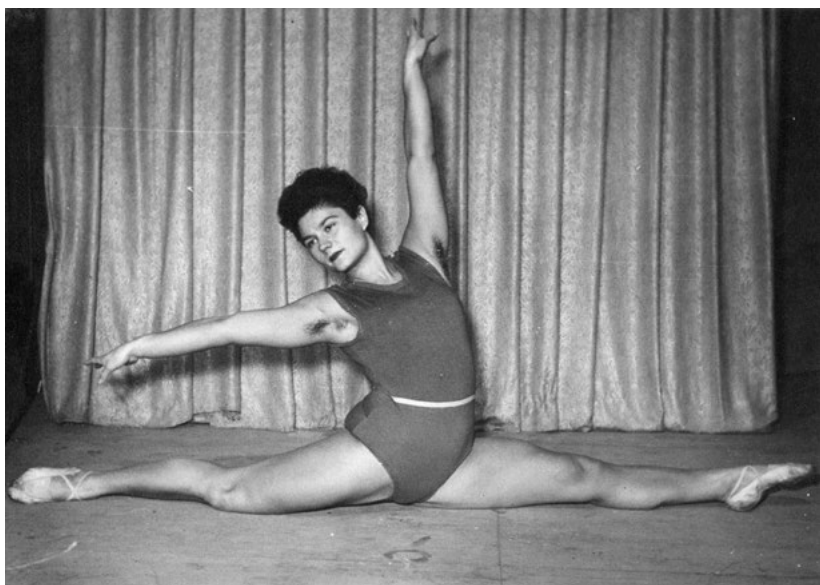
To však nešlo. Nesměla ani do tělocvičny, kde reprezentační gymnastky trénovaly. „Nepožádala jsi snad o uvolnění z reprezentace?!“ řekli jí na sekci gymnastiky ÚV ČSTV.

„Kvůli natáčení filmu jsem žádala o přerušení reprezentace, tak jste to přece chtěli!“ bránila se.

Bylo to marné. Funkcionáři už s ní nepočítali. Jako by jí „vraceli“ její letitou nezkrotnost a nezařaditelnost. Připravovala se proto tajně, věřila v obrat, ale pak uslyšela zdrcující argument.

„Hrála jsi ve filmu, jsi profesionálka, start na olympiádě by byl v rozporu s amatérismem a poškodil by naši tělovýchovu!“ řekli soudruzi Uhlíř z ÚV ČSTV i Janoušek z ÚV KSČ. Tehdy si napsala do svých poznámek: *Holý nesmysl! Má role ve filmu nebyla nikým, ani západními novináři, označena jako přestup k profesionalismu. Stejně tak není profesionálka sovětská rychlobruslařka Voroninová, která hrála ve filmu „Poznali se v Medeo“, a ani jugoslávský gymnasta Cerar, o němž byl natočen film.*

Nezatrpkla, nechtěla se vzdát, trénovala sama, dřela a těšila se na mistrovství republiky. Když tam však byla po dvou nářadích

Trénovala, i když do tělocvičny nesměla...

třetí a na „své“ kladině dostala od rozhodčích jen devítku, byť zacvičila navlas stejnou sestavu, s níž vyhrála mistrovství světa, pochopila marnost boje. Pak se opožděně dozvěděla, že rozhodčí měli před zahájením domácího šampionátu „poradu“, na níž dostali pokyny, jak mají Bosákovou známkovat...

„Sen o olympiádě skončil. Bylo to spiknutí proti mně, abych se do reprezentace už nikdy nevrátila. Jen Věra Čáslavská se mě tehdy zastala,“ vzpomínala s hořkostí.

S kladinou na ledě...

Nevěděla, co má dělat, do jakého zaměstnání nastoupit. Dostala dopis ze západoněmeckého Mannheimu, kde byl film režisérky Chytilové oceněn, a starosta města jí nabízel trenérskou práci. Jiskřička naděje vzplála, ale zase rychle zhasla. Na ÚV ČSTV jí angažmá nepovolili. „Nesměla jsem odjet do zahraničí ani jako rozhodčí. Přitom mě lidé stále zvali na besedy, kde se ptali, leckdy i vyčítavě, proč jsem přestala cvičit... Neměli tušení, jak to vlastně se mnou je, a já jim to nemohla říct. Po besedách jsem si na hotelu občas i pobřečela,“ vyprávěla přátelům.

Pak ale trochu zvedla hlavu a s příběhem o funkcionářské svévoli seznámila redaktorku *Kulturní tvorby* Milenu Lamarovou. Avšak i v tomhle na tehdejší poměry odvážném týdeníku se otištění článku, jenž se Evy zastával, zalekli. Šéfredaktor Miroslav Galuška odnesl raději text ke schválení na ÚV KSČ. Avšak výsledek byl již předem téměř jistý: neprošlo to. Nicméně „případem Bosáková“ se komunistická strana začala alespoň zabývat.

Nahlédněme znovu do písemných poznámek Evy Bosákové:

Pozvali mě na ÚV KSČ k jistému Švecovi, který měl věc vyšetřit. Řekl, že hlavní příčinou mého vyřazení z reprezentace je přestupek ve Francii. Nabídl dvě varianty řešení s tím, že jednu si mám vybrat.

Zaprvé: věc nerozmazávat, protože na ÚV ČSTV vše časem usne, a pak bych mohla dostat trenérské místo odpovídající úrovní. Zadruhé, což bylo riskantní, žádat o prošetření případu komisí, ale tam hrozilo potrestání, neboť v komisi budou lidi z ČSTV, kteří se budou bránit.

Zvolila první variantu, a protože nevěřila, že ji někdo z ČSTV hned tak zaměstná, sama si nové uplatnění našla. Československá lední revue ji přijala, aby jako trenérka zlepšovala krasobruslařky i krasobruslaře v gymnastice. A brzy se v novém působišti dohodla ještě na exhibičním účinkování v revolučním programu. Měla v něm cvičit na svém nejmilovanějším náradí: kladině.

S basketbalovými žongléry

Zanedlouho, koncem roku 1964, došlo k další pro Evu příznivé události. Do Prahy přijel americký promotér Abe Saperstein, aby s agenturou Pragokonzert jednal o možnostech, za jakých by Československý soubor písní a tanců mohl účinkovat na Západě. Američan a český šéf Pragokonzertu Lenk byli obchodně spřízněné duše. Saperstein, zároveň manažer světově proslulých basketbalových žonglérů Harlem Globetrotters, si přál vidět naše písně a tance, ale náhoda tomu chtěla, že místo tohoto souboru zhlédl představení Československé lední revue. Zklamán nebyl! Cvičením Evy Bosákové na kladině byl okouzlen a jejím šarmem při následném setkání uchvácen. Jednal rychle, navrhl jí účinkování v programu basketbalových kouzelníků. Měla obavy, že takové angažmá „nahore“ neprojde, ale Lenek jí vysvětlil, že v rámci svých dobrých vztahů s Miroslavem Müllerem z oddělení kultury ÚV KSČ to zařídí. Müller psal libreta k představením Lenkovy lední revue, takže se soudruzi navzájem potřebovali. A tak se stalo, že komunistický režim, byť šlo o bývalou „zlobivou“ gymnastku, neměl námitky. Způsob, jakým se vše v zákulisí upeklo, byl v minulém režimu veřejnosti samozřejmě utajen.

Cestovala se skupinou Harlem Globetrotters do exotických končin, ale že by šlo o pohodlnou práci, to říci nemohla.

„Stačí pohled na čísla první části turné: sto dvacet dní, sto padesát představení a jen dva dny volna. Před odletem do New Yorku jsem s choreografem Lubošem Ogounem sestavila směs gymnastiky, akrobacie a baletu, jež by se mohla publiku líbit. Nikdo vlastně nevěděl, a to ani Saperstein, jak by moje číslo mělo vypadat. Kromě prvotního nápadu, že ukončím první půlku show před přestávkou. Ve druhé polovině, v níž účinkovali jen basketbaloví žongléři, jsem už nevystupovala. Luboš Ogoun načrtl jen jakousi představu vystoupení, které se hodilo spíš pro divadelní jeviště, do velkých hal nikoliv. Moje vystoupení bylo časově dvakrát delší než gymnastická skladba, ale muselo být dynamičtější. Proto se krátily pauzy. Necvičila jsem na odpruženém pódiu nebo koberci, ale na tvrdých parketách, asfaltu i dlaždicích. To byl problém. A pauzírovat kvůli zranění? Neexistovalo! Maséři mě museli dát dohromady. Ulehnout s chřipkou? To samé,“ svěřovala se v dopisech, ale nestěžovala si. „Dokonce jsem se naučila nové věci. Třeba abych nebyla při cvičení moc vážná a vychutnávala si aplaus. Pocit z potlesku dvaceti tisíc diváků bylo vlastně totéž jako dostávat nejvyšší známky na gymnastických závodech.“

S „Harlemáky“ vystupovala v Americe i Evropě. V létě 1965 zavítala i do Československa a trochu se bála, že na ni lidi pozapomněli nebo ji vypískají, protože se jim její vystoupení nebude líbit. V Brně ji však přivítal potlesk, po němž kvůli slzám skoro nemohla cvičit. Ze scény odcházela s tolika kyticemi, že je ani nemohla pobrat.

Jenomže co se nestalo... Na jaře 1966 Saperstein zemřel a do konce roku skupina basketbalových kouzelníků zanikla. Profesionální gymnastce či spíš artistce Bosákové nezbývalo proto nic jiného než se vrátit do Prahy. Téměř dva roky kočovného života však neprospěly jejímu manželství, které skončilo rozvodem.

Znovu Las Vegas

Pracovně zůstala takzvaně na volné noze, Pragokonzert ji zaměstnával v různých revuálních programech v zahraničí. Byla společenská, veselá, jako elitní gymnastka ovládala široký rejstřík cviků a nadále okouzlovala diváky svým projevem zralého ženství. A to tím spíše, že nová éra ženské gymnastiky patřila náctiletým, nežen-sky vyhlížejícím a příliš subtilním děvčátkům.

Tehdy se v kuloárech šířila „utajovaná zpráva“ o jejím vzta-hu k populárnímu herci Josefu Bekovi. „Denní tisk tehdy takové zprávy nepřinášel, ale šlo o veřejně známou zvěst. Pepíček Bek byl zřejmě jediný muž, jenž Evě imponoval a kterého milovala. Vnímala jsem to jako klasicky románovou, osudovou, ale nena-plněnou lásku...“ tvrdila s vážnou tváří olympijská vítězka v hodu oštěpem Dana Zátopková, jedna z jejích přítelkyň.

Stále činorodá, podnikavá a odvážná Eva se však tehdy zno-vu pokusila o štěstí v zámoří. Pragokonzert ji vyslal do Las Vegas, světové metropole hazardu, kam s ní jako spoluzavazadlo odletě-la skládací kladina. „Tohle angažmá nevyšlo. Na to, že pro Vegas, město marných nadějí a snů, je kladina moc seriózní záležitostí, jsem bohužel přišla až na místě,“ brala nezdar věcně.

Slabikář pro otylky

Brzy však dostala mnohem praktičtější nápad: pořádání kurzů redukční gymnastiky pro ženy. Myšlenka měla velký ohlas a do tělo-cvičen přivedla tisícovky „otylek“. Pro ně napsala jako pomůcku, či spíše „slabikář“, knížku *Eva Bosáková radí Evám*. Denně tak vystu-povala v roli cvičitelky na setkáních takových skupin v Praze, Mladé Boleslavi a dalších městech.

V té době se znovu provdala. Její druhý manžel Miroslav Hlavá-ček, docent Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, odborník na turistiku a orientační běh, byl v době takzvané po-

litické normalizace místopředsedou ÚV ČSTV, poslancem České národní rady, zastával další funkce, ale patřil k rozumnější části papalášské nomenklatury.

Eva zůstávala svá a manželovy funkce nebrala údajně moc vážně. Když ho například doprovázela na jižní Moravu, kde on v čele delegace ÚV ČSTV zahajoval provoz nového sportovního areálu, ona u toho být nemusela či spíš nechtěla. Nebavilo ji poslouchat fráze v projevech a raději přijala pozvání do vinného sklípku. Cimbálová kapela tam ladila nástroje a ona se hned postarala o zábavu. Manžel v takových situacích zůstával nad věcí, ale příjemné mu to nebylo. Stejně jako fakt, že když se spolu někde objevili, ona, olympijská vítězka a mistryně světa, byla více středem pozornosti než on.

V sedmdesátých letech se konečně dostala k práci, kterou chtěla dělat už dávno: stala se vedoucí Tréninkového střediska mládeže. Vrátila se do prvorepublikového paláce YMCA v ulici Na Poříčí. Do budovy, kterou v padesátých letech zabral stát a v níž sídlil ÚV ČSTV, jakési „ministerstvo“ našeho sportu. Tady jako mladá cvičila a objevila Věru Čáslavskou... Teď tu pečovala o přípravu nejmenších gymnastek a kromě toho vedla kondiční cvičení pro herce a umělce.

Vinárna U Fausta

Jenomže, jak známo, nic netrvá věčně. V listopadu 1989 se na náměstích zvonilo klíči a pak se brzy kdeco se změnilo. Mimo jiné zanikl ÚV ČSTV a „barák“ Na Poříčí, jak jej nazývaly generace vrcholových sportovců, se stal opět majetkem Křesťanského sdružení YMCA.

Porevoluční doba Evu Bosákovou nadchla možnostmi podnikat, a tak začala uskutečňovat svůj velký životní sen – založení Domu ženské krásy. Objevila objekt na Malvazinkách, oslovila správné instituce i odborníky, byla ve svém živlu. Věci šly rychle kupředu.

V denní vinárně U Fausta na Karlově náměstí panoval odpoledne 11. ledna 1991 téměř ospalý klid. Dorazila sem ve spěchu, právník na ni u jejich stolu již čekal. Když se letmo pozdravili, vytáhla z aktovky štosy listin a něco v nich chtěla hned vysvětlit. Pak s úsměvem podotkla, že od snídaně nestačila pozřít ani sousto, podle jídelního lístku si objednala toasty a dvojku bílého vína. Otevřela díář, měla další otázky, poslouchala, mluvila, ale náhle uprostřed věty zmlkla a hlava jí klesla.

Omdlela?

Hosté od vedlejšího stolu, lékaři a zdravotní sestry z nedaleké nemocnice, si toho nemohli nevšimnout. Někteří jí hned poskytovali první pomoc, jiní volali sanitku. Houkačka přijela v rekordním čase. Zbytečně...

Slavná gymnastka skonala v pouhých devětapadesáti letech. Náhle a rychle. Pitva potvrdila, že ve vteřinách. Navzdory tomu, že do posledních okamžiků z ní sršela neutuchající energie. Smrt totiž nastala prasknutím krční tepny v místě výdutě čili chorobného rozšíření, medicínsky zvaném *aneurysma*. V takových případech je šance na záchranu života nulová.

Byl to vrozený, skrytý defekt. Skrytý tak dokonale, že o něm nevěděl nikdo, tudíž ani ona. Bylo skoro s podivem, že s ním olympijská vítězka a trojnásobná mistryně světa celý život úspěšně sportovala.

Jaká byla?

Kromě povšechných formulací – „fajn ženská“, společenská, vtipná a plná elánu, která vždy přicházela s novými nápady, zazněla i konkrétnější slova. Mnoho lidí si ji velmi vážilo i kvůli tomu, že z Mladé Boleslavi vzala k sobě do Prahy stárnoucí a nemocné rodiče a vzorně o ně pečovala.

„Eva vypadala jako tvrdá ženská, ale ve skutečnosti byla strašlivě citlivá. Kdekomu pomohla, ale na druhou stranu jí hodně lidí